

Linnéuniversitetet

LÄRARPROGRAMMET

Utomhusmiljöns möjligheter

- Miljöns betydelse för pedagogernas tankar om utomhusverksamhet på och kring förskolor

Elin Adolfsson & Anna Möller

Examensarbete 15 hp
Vårterminen 2011

Handledare: Gunilla Åkesson Nilsson
Institutionen för pedagogik, psykologi
och idrottsvetenskap

Linnéuniversitetet

Institutionen för pedagogik, psykologi och idrottsvetenskap

Arbetets art: Examensarbete, 15 hp

Lärarprogrammet

Titel: Utomhusmiljöns betydelse – Miljöns betydelse för pedagogernas tankar om utomhusverksamhet på och kring förskolor

Författare: Elin Adolfsson & Anna Möller

Handledare: Gunilla Åkesson Nilsson

Sammanfattning

Denna studie undersöker pedagogers tankar kring utomhusmiljöns betydelse för utomhusverksamhet, och hur deras tankar skiljer sig åt det beroende på hur utomhusmiljön på och kring förskolan ser ut. Undersökningen är baserad på 32 olika förskoleavdelningars svar i en enkätundersökning. Studien visar att utomhusmiljön inte har så stor betydelse för pedagogernas tankar kring utomhusverksamheten på förskolor. Alla såg positivt på utomhusverksamhet och tankarna kring fokusering under utomhusverksamhet skilde sig inte mellan avdelningar med olika utomhusmiljöer. Socialt samspel och motorisk utveckling var det pedagogerna prioriterade högst vid utomhusverksamhet, medan ämneskunskap var det som fokuserades minst på. När pedagogerna sökte miljöombyte så valdes oftast en naturligmiljö oavsett förskolans befintliga läge. Dock kan vi konstatera att skillnader finns. Pedagoger som spenderade mer tid i naturlig terräng såg fler fördelar och andra beteendemönster hos barnen. Barnen uppfattades mer harmoniska, andra lekar skapades och färre konflikter uppstod. Vi kan konstatera att barn på stadsförskolor sällan får uppleva miljöombyte samt att vi inte såg något samband mellan utbildning inom utomhuspedagogik och användandet av närmiljön.

Studiens resultat kan användas av såväl stadsplanerare då nya förskolor ska anläggas, men också av verksamma pedagoger som vill se hur pedagoger på olika belägna förskolor uppfattar fördelarna med att vistas i naturlig miljö i verksamheten.

Tack till

Vi vill tacka de pedagoger som deltagit i vår undersökning, vår examinator Jan Herrmann och vår handledare Gunilla Åkesson Nilsson som hjälpt oss med synpunkter och respons under arbetets gång. Främst vill vi tacka varandra för ett gott samarbete och intressanta diskussioner under denna tid.

INNEHÅLL

1	INLEDNING	3
2	BAKGRUND	4
2.1	Utomhuspedagogik	4
2.2	Fördelarna med kunskapsinläring utomhus	4
2.3	Närmiljöns betydelse för barnet och leken	5
2.4	Miljöns påverkan på motorik, stress och koncentration	6
2.4.1	<i>Motorikens betydelse för barns utveckling</i>	6
2.5	Svårigheter med utevistelse	7
3	SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	8
3.1	Syfte	8
3.2	Frågeställningar	8
4	METOD	9
4.1	Metodval	9
4.2	Genomförande	9
4.3	Urval	9
4.4	Reliabilitet och validitet	10
4.5	Etiska reflektioner	10
4.6	Metodanalys	10
5	RESULTAT	11
5.1	Pedagogernas nyttjande av utomhusmiljöer och varför de bedriver utomhusverksamhet	11
5.1.1	<i>Vad pedagogerna fokuserar på och vilka anledningar de anser ha med utomhusverksamhet</i>	11
5.1.2	<i>Tid och rum för utomhusverksamhet</i>	13
5.2	Vad som inverkar vid pedagogernas användning av uterummet i verksamheten. 14	
6	DISKUSSION	17
6.1	Slutdiskussion	18
6.2	Utvecklingsmöjligheter	18
7	REFERENSLISTA	20
	BILAGOR	

1 Inledning

I och med samhällets förändringar, där fler bor i tätorter och barn vistas mer och mer inomhus, tycker vi att förskolan/skolan har en viktig roll när det gäller att skapa ett band mellan individ och natur. Glantz, Grahn och Hedberg (2002) påpekar skillnaden mellan att uppleva en vandring i skogen och att se naturprogram på TV. För att skapa ett förhållande till naturen krävs att individen själv upplever och regelbundet besöker naturen. Vi tror att förståelsen av naturen och vår egen roll i den lättare kan uppnås genom att individerna själva får uppleva, känna och erfara det naturen har att erbjuda. Detta tror vi även bidrar till att barnen skapar en lust och nyfikenhet som leder till kunskapssökande i naturen.

Genom att ge barn en varierad och stimulerande miljö att vistas i, bidrar det till en ökad motorisk och rörelseutveckling som senare i livet är viktiga för så väl kunskapsinläring som för det sociala livet för barnet (Langlo Jagtøien, Hansen & Annerstedt 2002).

Vi har inte hittat någon litteratur som direkt tar upp sambandet mellan utomhusverksamhet och utomhusmiljön vid just förskolor. Vi vill i denna studie undersöka om pedagogers tankar kring utomhusverksamhet skiljer sig åt beroende på förskolans utomhusmiljö. Vi anser att naturlig miljö ger barnen bra möjlighet till utveckling inom motorik, ämneskunskap och det sociala samspelet. Vårt val av ämne i denna uppsats grundar sig på vårt intresse för utomhusvistelse i stort samt att Lpfö 98 (Utbildningsdepartementet 1998, reviderad 2010) tar upp vikten av en varierad inlärningsmiljö.

”Barnen ska kunna växla mellan olika aktiviteter under dagen. Verksamheten ska ge utrymme för barnens egna planer, fantasi och kreativitet i lek och lärande såväl inomhus som utomhus. Utomhusvistelsen bör ge möjlighet till lek och andra aktiviteter både i planerad miljö och naturmiljö.” (Utbildningsdepartementet 1998, reviderad 2010).

Vi tycker likt Brügge och Szczepanski (2002) att utomhuspedagogik kan ses som ett redskap för att levandegöra läroplanens syften, men då måste utemiljöns möjligheter ses som lärandemiljö.

2 Bakgrund

Den pedagogiska verksamheten utomhus bör ses som ett viktigt komplement till den traditionella undervisningen inomhus. Den traditionella undervisningen inomhus ger inte samma möjligheter till att stimulera fler sinnen och variera undervisningsmiljön, som den undervisning som sker utomhus kan göra (Ericsson 2002). Utomhuspedagogik ger utrymme för olikheter då prestationer inte mäts och visas på samma konkreta sätt som i en klassrumssituation, och ger även större möjligheter till variation då barn lär sig på olika sätt (Nelson 2007).

2.1 Utomhuspedagogik

Nationellt centrum för utomhuspedagogik (NCU) vid Linköpings Universitet där flera av landets forskare inom området finns verksamma, har funnits sedan 1993 och är en pool för forskare och utbildare inom området. Deras definition av utomhuspedagogik är följande:

”Utomhuspedagogik är ett förhållningssätt som syftar till lärande i växelspel mellan upplevelse och reflexion grundat på konkreta erfarenheter i autentiska situationer. Utomhuspedagogik är ett tvärvetenskapligt forsknings- och utbildningsområde som bl.a. innebär:

- att lärandets rum även flyttas ut till samhällsliv, natur- och kulturlandskap.
- att växelspelen mellan sinnlig upplevelse och boklig bildning betonas.
- att platsens betydelse för lärandet lyfts fram” (NCU 2004)

2.2 Fördelarna med kunskapsinläring utomhus

Naturen ger stora möjligheter till utmaningar och variation både vad det gäller kunskapsmässig som fysisk utveckling. Det flexibla och varierande lärandet som sker utomhus, tillsammans med tanke, känsla och handling ger en mer aktiv kunskap. Utomhuspedagogik innefattar praktik och handling samtidigt som den ser sinnlig upplevelse och hjärnans stimulans som lika viktiga komponenter, och i det resonemanget förena teori och praktik (Brügge & Szczepanski 2002).

”Naturen är full av upplevelser i former, färger och dofter som väcker olika känslor. Den erbjuder både dramatiska händelser och trygghet och kan ge möjligheter till nya attityder, ny gemenskap och nya värderingar” (Brügge & Szczepanski 2002 s 26)

Det måste finnas en meningsfullhet i det vi lär och gör, och denna meningsfullhet uppnås enklast genom att uppleva det nya som begripligt och hanterbart i den situation individen befinner sig i (Nelson 2007). Utomhuslärande ger möjligheter att reflektera och se nya saker från flera olika håll. Upplevelser där fler sinnen är inblandande skapar reflektioner, och det är reflektionerna tillsammans med upplevelser och tidigare erfarenheter som bidrar till kunskap (Dahlgren & Szczepanski 1997).

”Utomhuspedagogik som reflekterat kunnande blir en yttre aktivitet som leder till en inre aktivitet, dvs. ett görande som blir till ett tänkande kring görandet genom reflektion i handling.” (Dahlgren & Szczepanski. 1997 s 52).

Genom naturupplevelser är det lättare att se sambandet och få en djupare förståelse för många processer i naturen (Magntorn 2007). De naturvetenskapliga ämnena är naturligt knutna till naturen, och bildar en helhet då undervisningen bedrivs i sitt rätta element. Studenterna som deltog i Magntorns undersökning uppgav att den undervisning de ansåg var mest intressant och givande, var den undervisning som skedde i en miljö som var knutet till det aktuella undervisningsämnet. De strävansmål som läroplanen (Lpfö 98 Utbildningsdepartementet 1998) tar upp menar att förskolan ska se till att alla barn...

"...utvecklar intresse och förståelse för naturens olika kretslopp och för hur människor, natur och samhälle påverkar varandra" (Utbildningsdepartementet 1998, reviderad 2010).

"...utvecklar sin förståelse för naturvetenskap och samband i naturen, liksom sitt kunnande om växter, djur samt enkla kemiska processer och fysikaliska fenomen" (Utbildningsdepartementet 1998, reviderad 2010).

Ericsson (2004) menar att utomhuspedagogiken ska användas som ett medel för att nå målen i läroplanen, speciellt de kunskapsmål som innefattar förståelser av sammanhang och helheter.

2.3 Närmiljöns betydelse för barnet och leken

Eriksson, Furå och Pettersson (2007) påpekar fördelen med att återkomma till samma område, detta för att ge barnen möjligheten att upptäcka att samma plats kan se olika ut, beroende på årstider och väder. Vissa dagar kan inbjuda till hopp och lek medan andra dagar skapa mer gemensamhet och social träning då miljön kräver det. Även Granberg (2000) belyser vikten av att besöka samma plats flera gånger då barnen behöver lära känna sin omgivning för att bli trygga och våga utforska miljön genom lek.

Antalet aktiviteter ökar om det finns möjligheten till naturupplevelser på platsen. Ytans begränsningar, antalet barn samt sinnesupplevelserna som kan erfaras på platsen påverkar möjligheten till antalet olika aktiviteter på platsen vid samma tidpunkt. För att stimulera barnen till olika former av aktiviteter krävs en plats med olika typer av terräng. En varierad terräng ger möjlighet till många olika aktiviteter samt mängder med material barnen kan leka med (Lindholm 1992).

Naturmaterial ger barnen större förutsättningar att skapa egna lekar och utveckla den kreativa förmågan, tillskillnad mot konstruerat material som idag oftast används och är skapat för en viss typ av lek. Naturmaterial gynnar även det sociala samspelet då barnen diskuterar och skapar lekar tillsammans, samtidigt som det finns obegränsat med material vilket bidrar till att ingen konkurrens om leksaker uppstår (Mårtensson 2004).

Mårtensson (2004) hävdar vidare att det finns skillnader mellan olika slags utemiljöer och de aktiviteter som möjliggörs där. Miljöerna benämns i studien som "naturgården" och "stadsgården". I studien observerades barns lekar, vilka på "naturgårdar" ofta var mer flexibla och föränderliga i sin karaktär än den lek som observerades på "stadsgården". Detta förklarar Mårtensson (2004) med att gårdarna i sig är annorlunda och ger olika möjligheter för lek och idéer. Stora ytorna ger barnen lust till spontana rörelser, naturmiljö upplever barnen som spännande och utforskande. då miljön i sig utformar leken, barnen upplever naturen som spännande och utforskande.

2.4 Miljöns påverkan på motorik, stress och koncentration

Tillgången till naturen för med sig stora tillgångar och lärandesituationer för både barn och vuxna. En naturrik och varierande förskolemiljö gör att barnen genom lek utforskar utemiljön efter sin egen utvecklingsnivå och sina egna förutsättningar (Brodin & Lindstrand 2009).

Grahn (1997) har i en studie undersökt barns motorik, sjukfrånvaro och koncentrationsförmåga och fått fram resultat som visar på att stimulerande utemiljö främjar barns hälsa. I undersökningen jämförs förskolors gårdar som var naturrika och naturfattiga, resultatet visade att skillnader fanns. Barn som fått möjlighet till en mer naturrik omgivning visade på bättre resultat inom de fysiska testerna samt upplevdes ha större koncentrationsförmåga än de barn som vistats på naturfattiga områden (a.a.). Även Dahlgren och Szczepanski (2004) visar på ett samband mellan utomhusvistelse och ökad uppmärksamhet, nyfikenhet och koncentrationsförmåga. Detta ansågs bero på att det är lättare att vara fysiskt aktiv utomhus och fysiska övningar ökar hjärnans stimulans, som i sin tur genererar positiva förutsättningar för koncentration.

En undersökning visar på att personer som oftare spenderade tid i naturområden upplevde inte lika höga nivåer av stress som personer som mer sällan var ute i naturen (Grahn & Stigsdotter 2003). Nelson (2007) påpekar även hur stress påverkar vår koncentrationsförmåga, minne och beteende. Mindre stress gynnar individers känsla av kontroll.

2.4.1 Motorikens betydelse för barns utveckling

Möjlighet till rörelse och en stimulerande omgivning är oerhört betydelsefull under de första levnadsåren för barnens kognitiva utveckling menar Langlo Jagtøien m.fl. (2002). De konkreta upplevelserna skapar minnesbilder hos barnen och utifrån dessa erfarenheter bygger barnen upp kunskaper som är nödvändiga för att kunna utveckla språk och tankar. En stimulerad miljö erbjuder många olika sinnes- och rörelseupplevelser som kan vidareutvecklas så att barnet utvecklar en bredare motorisk erfarenhet. En bristande motorik kan i framtiden skapa stora problem hos barnet, eftersom motoriken är betydelsefull för att skriva och forma bokstäver som i sin tur påverkar barnets läsförmåga. Bristfällig motorik blir även ett hinder i leksituationer, då barnet inte bemästra det som de andra deltagarna gör, kan detta leda till sociala svårigheter (Langlo Jagtøien m.fl. 2002).

Barns fysiska utveckling påverkas av gener från föräldrarna, och uppväxt miljön. En naturlig miljö ger fler barn en motorisk utmaning eftersom terrängen där är mer varierad än en skapad miljö och påverkar den fysiska kvalitets utveckling (Granberg 2000).

Enligt läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet 1998, reviderad 2010) ska förskolan sträva efter att alla barn:

”...utvecklar sin motorik, koordinationsförmåga och kroppsuppfattning samt förståelse för vikten av att värna om sin hälsa och sitt välbefinnande” (Utbildningsdepartementet 1998, reviderad 2010).

Under olika perioder i utvecklingen har barn bättre förutsättningar att utveckla olika färdigheter. Därför är en varierad rörelse och användning av kroppen viktig för alla barn under uppväxten. Skelettet och muskulaturen anpassar sig efter de påfrestningar

kroppen utsetts för. Genom en ensidig eller stillasittande vardag kan rörelseutvecklingen bromsas då inte kroppen utsätts för dessa påfrestningar vilket kan återspegla sig senare i livet (Langlo Jagtøien m.fl. 2002).

2.5 Svårigheter med utevistelse

Negativa inställningar, attityder och rädsla hos pedagoger, föräldrar och vuxna gentemot utevistelse är något som kan försvåra utomhusverksamhet. Barn lär sig genom att härma vuxna, och genom detta själva utveckla en negativ inställning mot utevistelse (Grahm, Mårtensson, Lindblad, Nilsson & Ekman 1997, Bixler & Floyd 1997). Strotz och Svenning (2004) menar att pedagogernas förhållningsätt är avgörande när det gäller uteverksamhet, samt att det kan vara rädslan för att det kan hända något oförutsett när man vistas utomhus. Ericsson (2004) påpekar att vissa pedagoger kan vara rädda för att släppa kontrollen och låta barnens intresse leda vägen, men att detta är nödvändigt för att stimulera barns upptäckter utomhus. Många pedagoger uppger att de har bristande kunskaper inom området för att kunna tillgodose barnens kunskapssökande ute i naturen (Ärlemalm-Hagsér 2008, Strotz & Svenning 2004).

Granberg (2000) ser pedagogernas inställning till väder som det främsta hindret för utomhuspedagogik. Brügge (2002) menar på att fel val av kläder, stora barngrupper och tiden till och från en plats kan vara avgörande medan säkerhetsaspekten kan ses som ett hinder hos pedagogerna påpekar Grahm (1997).

3 Syfte och frågeställning

3.1 Syfte

I vårt examensarbete är vårt huvudsyfte att undersöka om pedagogernas tankar om utomhusverksamhet påverkas av förskolans läge och utomhusmiljö. Vi vet att förskolor ser väldigt olika ut och har olika förutsättningar till en bra och stimulerande utomhusmiljö, samtidigt som vi arbetar efter samma läroplan.

Arbetet kommer att vara intressant för stadsplanerare, då det kan resultera i var man anlägger förskolor. Vi hoppas även att detta arbete ska väcka tankar hos fler pedagoger angående utomhusvistelser, att pedagoger får upp ögonen för fördelarna och möjligheterna som finns med verksamhet utomhus.

3.2 Frågeställningar

Genom vår undersökning vill vi få svar på följande frågor:

Vilka utomhusmiljöer använder de olika belägna avdelningarna sig av?

Vilka fördelar ser pedagogerna med användandet av uterummet, d.v.s den miljö utomhus som används i verksamheten?

Hur påverkas utomhusverksamheten av pedagogernas utbildning inom utomhuspedagogik?

Hur stor betydelse har utomhusmiljön runt förskolan för den pedagogiska verksamheten utomhus?

4 Metod

4.1 Metodval

Vi har valt att använda oss av enkäter (bilaga 1) som vår primära källa till information. I enkäten finns en kombinationer av fasta och öppna frågor, där de fasta frågorna underlättar för jämförelse och ger en klarare precisering av frågorna enligt Halvorsen (1992). De öppna frågorna gör det möjligt för oss att se om några missförstånd uppenbarat sig gällande frågan samt att det finns rum för egna tankar från den som fyller i enkäten. Eliasson (2006) menar att det i många fall kan vara positivt att kombinera flera typer av frågor för att få fler infallsvinklar och på det sättet ge en mer fullständig bild, än användandet av enbart en typ av frågor.

Valet av enkätstudie grundar sig i begränsad tid och tillgångar för att genomföra vår undersökning, samt att enkäter lämpar sig för större grupper vid undersökningar (Eliasson 2006). Enkäter är uppskattat för att pedagogerna i lugn och ro kan besvara frågorna när det passar dem och verksamheten bäst, samt chansen till att svara anonymt. I en enkätundersökning blir alla frågor lika ställda till varje svarande, och risken att ställa olika följdfrågor som påverkar den svarande försvinner. Vid enkäter som informationskälla, finns dock en stor risk för bortfall av svar. Bortfall är något som varierar mycket beroende på olika undersökningar, det kan också bli bortfall på vissa frågor i enkäten, ju sämre konstruerade frågor, desto större risk för bortfall (Ejlertsson 2005).

4.2 Genomförande

Tillsammans med enkäterna har vi bifogat ett missiv (bilaga 2), där information kring undersökningens syfte och all nödvändig information finns. Patel och Davidsson (2003) beskriver missiv som en chans att motivera de personer vi vill ska delta. I vårt missiv har vi valt att lämna både telefonnummer och mailadress för att kunna undanröja eventuella missförstånd. Vi har även påpeka vikten av så många svar som möjligt för undersökningens kvalitet, samt att enkäten är anonym och frivillig, vilket är viktigt att påpeka för att undvika en känsla av påtryck (Ejlertsson 2005).

Den mänskliga kontaktens avsaknad är något som Eliasson (2006) ser som en anledning till att enkätundersökningar ofta får få svar om man jämför med exempelvis intervjuundersökningar. Därför besökte vi personligen 40 förskoleavdelningar för att dela ut våra enkäter, detta i hopp om att motivera personalen att delta i vår undersökning. Av dessa 40 fick vi in 34 enkäter. Totalt deltog 32 avdelningar i vår undersökning.

Efter vår undersökning och datainsamling, har alla enkäter förstörts, då endast vi haft avsikt att ta del av de ifyllda enkäterna i denna studie. Nyttjandekravet beskriver att informationen man får ut av undersökningen inte ska användas i något annat syfte än det som tidigare uppgetts (Ejlertsson 2005).

4.3 Urval

Vi utförde vår enkätundersökning på förskoleavdelningar i sydöstra Sverige, som alla ligger i större tätorter. För att få den variation på förskolor vi vill åt i vår jämförelse, valde vi ut förskoleavdelningar som vi ansåg passande in i de kategorier

vi ville undersöka. Vi har valt att dela in förskoleavdelningarna i följande tre kategorier: Stadsavdelningar, naturnära avdelningar och skogsbelägna avdelningar. Stadsavdelningarna är de vars gårdar är anordnade och belägna i hyreshusområden, där närmiljön inte innehåller skog eller naturlig terräng. Den andra kategorin är naturnära avdelningarna som ligger belägna i nära anslutning till skog och natur, men ingen skogsmiljö finns på förskolegården. Tredje kategorin är de skogsbelägna avdelningarna, dessa ligger i anslutning till skog, samt har skog eller naturlig miljö på förskolegården.

4.4 Reliabilitet och validitet

För att undersöka säkerheten i olika studier mäts validitet och reliabilitet, detta sker också i enkätundersökningar då man vill försäkra sig om tillförlitligheten i undersökningen. Något som påpekas är att det är avgörande för undersökningens kvalitet hur många svar som samlas in (Ejlertsson 2005).

De enkäter vi delade ut på förskolorna har alla samma missiv med tydliga instruktioner, alla har samma frågor och delades ut samtidigt. Allt för att undersökningen ska genomföras på likartat sätt på varje förskola. Under de öppna frågorna finns det möjlighet för oss att tolka det som skrivits på fel sätt, eller att pedagogerna missförstått frågan. För arbetets kvalitet anser vi dessa frågor som nödvändiga för ett mer uttömmande svar. Enligt Eliasson (2006) är förutsättningarna för att få en hög validitet beroende av hur hög reliabilitet är som finns i undersökningen.

4.5 Etiska reflektioner

Det finns en rad av etiska överväganden som är viktiga i genomförandet av en enkätundersökning. Något som bör tänkas på innan en enkätundersökning är Vetenskapsrådets (2001) forskningsetiska principer, oavsett om undersökningen är för forskningsändamål eller ej. Dessa olika principer har vi tagit fasta på, då vi utformade vår enkät men också när vi besökte de olika förskolorna. I vårt missiv tydliggörs att det är frivilligt att delta, deltagandet är anonymt och efter sammanställningen av data ska enkäterna förstöras.

4.6 Metodanalys

Då vi samlade in en enkät från varje avdelning är det svårt för oss att veta om det bara är en pedagogs tankar och åsikter vi fått, eller om flera pedagoger varit med och därmed hela arbetslagets tankar kommit fram. I efterhand kan vi se att vissa ordval i enkäten var fel, ämneskunskap (fråga 3, bilaga 2) tror vi kan ha tolkats på olika sätt och vi borde haft en förklaring till hur de skulle tolka begreppet. De frågor kring fokusering och tankar kan vara problematiskt då fler pedagoger svarar och har olika synpunkter och åsikter kring dessa. Olika synsätt kan ses som kompletterande i verksamheten men kan bidra till en minskad validitet i denna undersökning. Det höga deltagarantalet i vår undersökning tror vi beror på den personliga kontakten vi skapade med de olika avdelningarna när vi delade ut enkäterna. Vi märkte en skillnad då de enkäterna vi ej fick tillbaka kom från avdelningar vi ej personligen presenterat oss för.

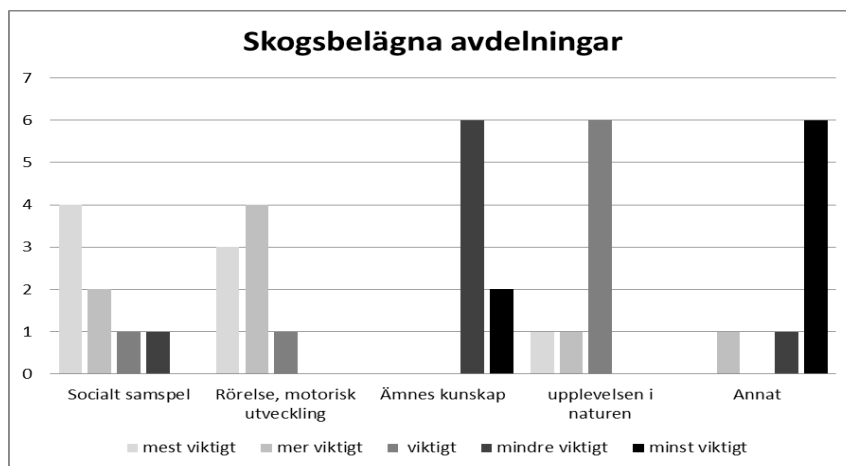
5 Resultat

Vi delade in de 32 förskoleavdelningarna som deltog i undersökningen, i 3 olika kategorier efter deras läge. I undersökningen finns 8 skogsbelägna avdelningar, 10 naturnära avdelningar samt 14 avdelningar belägna på förskolor i staden. Ingen av avdelningarna hade längre avstånd än 1 km till naturområden.

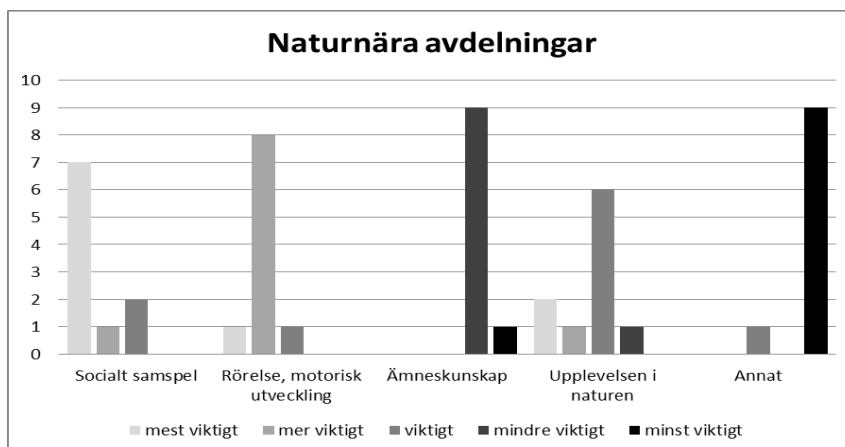
5.1 Pedagogernas nyttjande av utomhusmiljöer och varför de bedriver utomhusverksamhet

5.1.1 Vad pedagogerna fokuserar på och vilka anledningar de anser ha med utomhusverksamhet

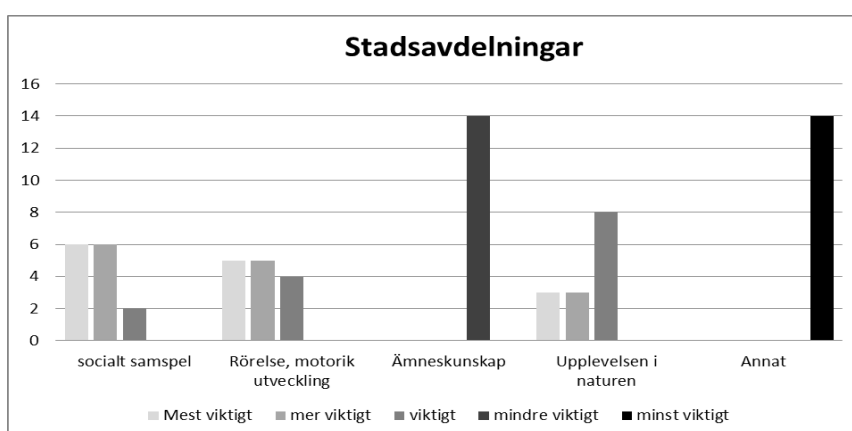
Det sociala samspelet, tätt följt av rörelse och motorisk utveckling, var det som pedagogerna vid alla avdelningar oberoende läge uppgav att de främst fokuserade på vid utomhusvistelse, därefter kom upplevelsen i naturen (figur 1, 2 & 3). Samtliga avdelningar som svarade på frågan uppgav att minst fokus låg på ämneskunskap. Ett fåtal avdelningar poängterade att vistelse utomhus ger barnen möjlighet att uppleva miljön genom fler sinnen. Några avdelningar på de skogsbelägna förskolorna menade att deras fokus vid utomhusvistelse även fanns på att ha roligt, sinnlig stimulans och fri lek (figur 1). Ett par avdelningar vid de naturnära förskolorna ansåg att det var upplevelsen i naturen som störst fokus låg på, där även språk och kommunikation var något som fokuserades på (figur 2).

Figur 1 Hur avdelningarna rangordnar fokuseringen vid utomhusverksamhet. Annat står för ha roligt, sinnesupplevelse, fri lek eller inget svar.

Figur 2 Hur avdelningarna inom de naturnära förskolorna rangordnar fokuseringen vid utomhusverksamhet. Annat står för språk och kommunikation eller inget svar.

Figur 3 Hur avdelningarna inom stadsförskolorna rangordnar fokuseringen vid utomhusverksamhet. Annat står för inget svar.

Anledningarna till varför avdelningarna begav sig utanför förskolegården var olika. Stadsförskolornas avdelningar angav att de lämnade förskolans gård för att erbjuda barnen träning i trafiken, miljöombyte samt att barnen tyckte det var kul att komma bort från gården.

Avdelningarna på de skogsbelägna förskolorna gick utanför förskolegården för att stärka barnens vi-känsla och att det utanför förskolans gård fanns annat material att leka med, samt för att låta barnen uppleva annan miljö. De naturnära förskolornas avdelningar angav miljöombyte och miljö som inte är tillrättalagd som anledningar till varför de begav sig från gården, även här fanns upplevelsen i naturen med som faktor. Många pedagoger påpekade den motoriska utmaningen som skapas vid vistelse i naturen samt förståelsen för livet i naturen.

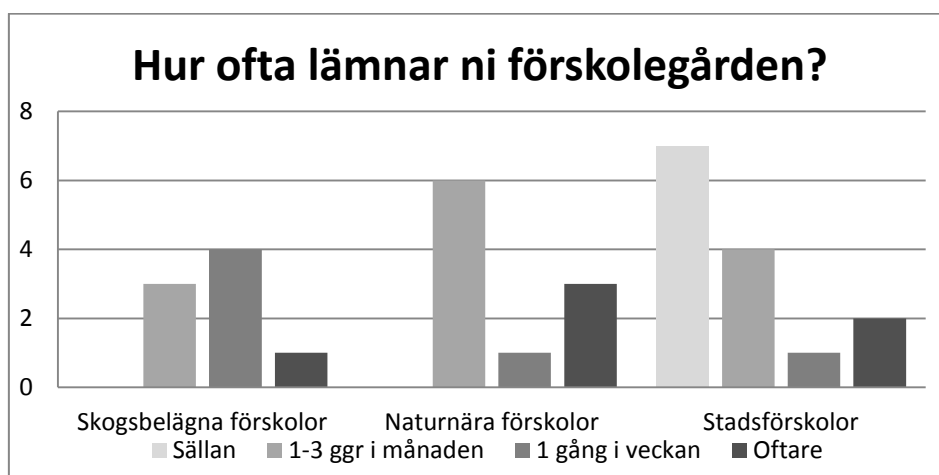
”För att utforska närmiljön, träna motorik, hälsa, utveckla intresse och förståelse för naturen och samhället och utveckla sitt kunnande om växter och djur.” (Pedagog på naturnära förskola).

Tre avdelningar bland de skogsbelägna förskolorna samt en bland de naturnära förskolorna, svarade att användandet av annat material skapade andra lekar än vad som görs med leksaker, vilket var en bidragande faktor till att de lämnade gården. Några av dessa kategoriseringar ansåg att naturen skapade en positiv inverkan på gruppen.

5.1.2 Tid och rum för utomhusverksamhet

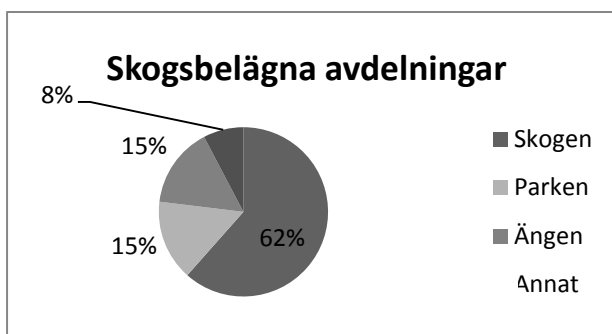
Majoriteten av avdelningar vi undersökte oavsett läge, spenderade 2-3 timmar per dag utomhus, oavsett hur utomhusmiljön såg ut (Bilaga 3, diagram 1, 2 & 3). De skogsbelägna avdelningarna var de avdelningar som spenderade mest tid utomhus varje dag, två av dessa avdelningar uppgav att de spenderade mer än 5 timmar utomhus per dag (Bilaga 3, diagram 1).

Hälften av avdelningarna på stadsförskolorna lämnade gården mer sällan än 1 gång i månaden, tre av dessa avdelningar lämnade gården 1 gång i veckan eller oftare, övriga gick utanför förskolegården 1-3 gånger i månaden (figur 4). Endast tre av de fjorton avdelningarna i stadsmiljö gick utanför förskolegården 1 gång i veckan eller oftare. Av de skogsbelägna avdelningarna uppgav två tredjedelar att de gick ut 1 gång i veckan eller oftare. Fyra av tio naturnära förskoleavdelningar lämnade förskolans gård en gång i veckan eller oftare (figur 4).

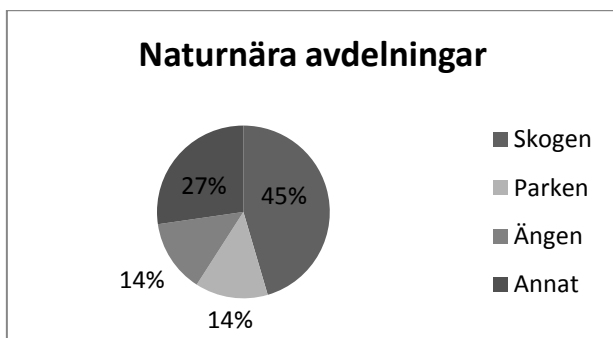

Figur 4. Diagrammet visar antalet avdelningar inom de olika kategorierna av förskolor och hur ofta de tar med sig barnen utanför förskolegården.

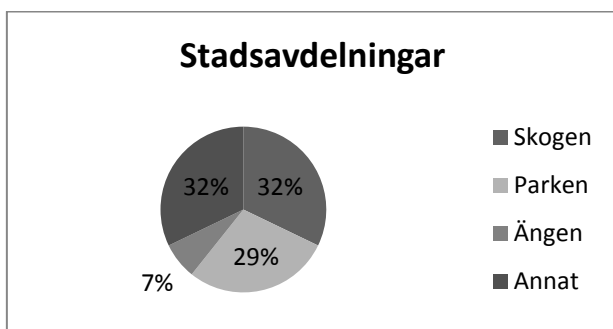
De skogsbelägna avdelningarna och de naturnära förskolornas avdelningar tog sig oftast till skogen vid vistelse utanför förskolans gård (figur 5 & 6), medan de avdelningar på de stadsnära förskolorna nästan lika ofta besökte parker (figur 7).

Figur 5. Fördelning av platser de skogsbelägna förskolornas avdelningar besöker när de går utanför förskolegården. Annat står för bibliotek och lekpark.

Figur 6 Fördelning av platser de naturnära förskolornas avdelningar besöker när de går utanför förskolegården. Annat står för havet eller stranden.

Figur 7. Fördelning av platser stadsförskolornas avdelningar besöker när de går utanför förskolegården. Annat står för bibliotek, lekplats, staden samt en avgränsande större gård.

27 procent av avdelningarna hos de naturnära förskolorna uppgav att de tog sig till ”annan plats” än de förslag vi hade i enkäten. ”Annan plats” i dessa fall var hos fyra avdelningar havet eller stranden (figur 6). Stadsförskolornas avdelningar uppgav att de lika ofta gick till skogen som till ”annan plats” (figur 7).

Av de avdelningar som sällan lämnade förskolan fanns det ändå några som upplyste vikten av att gå ut för att uppleva naturen, utveckla motoriken samt vidga sina vyer.

Två avdelningar skriver efter att ha svarat att de mindre än 1 gång per månad tar sig utanför förskolegården.

”Det är viktigt för barnen att uppleva naturen, barnen tyckte att det är kul att komma bort från gården. Skogen är som en oas utan stress” (Pedagog på stadsförskola)

”Det är lätt att få in det mesta i läroplanen när man t.ex går till skogen”. (Pedagog på stadsförskola)

5.2 Vad som inverkar vid pedagogernas användning av uterummet i verksamheten.

Majoriteten av de tillfrågade oavsett läge, tycker att närmiljön hade betydelse för hur ofta förskolan spenderar tid utanför förskolegården. På avdelningarna hos stadsförskolorna och de skogsbelägna förskolornas avdelningar ansåg hälften av de tillfrågade att närmiljön inte hade eller ibland hade betydelse för utevistelsen. En

högre andel av pedagogerna på avdelningarna på de naturnära förskolorna ansåg att närmiljön hade betydelse (Bilaga 4, diagram 4).

En pedagog på en naturnära förskola skrev följande på frågan varför närmiljön har någon inverkan på hur ofta ni tar med er barnen ut?

”Det finns fler alternativ till olika miljöer utomhus vid vår förskola. Det tror jag leder till att vi besöker dessa oftare. Det kräver inga resor och planeringen kring det. Man påverkas av sin omgivning. Vår närmiljö lockar till utevistelse!”
(Pedagog på naturnära förskola).

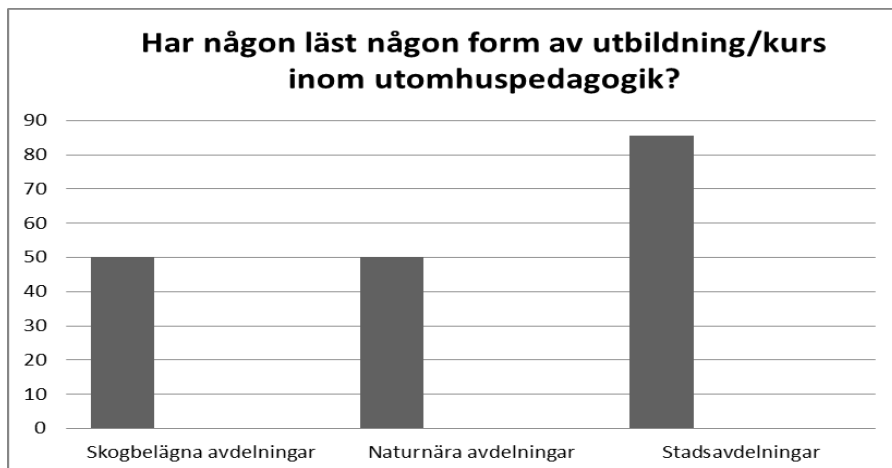
De skogsbelägna förskolornas avdelningar ansåg att deras egen inställning, samt arbetslaget och barnens intresse hade störst betydelse för utomhusverksamhet (Bilaga 5, diagram 5). Kunskap kring begreppet utomhuspedagogik ansågs vara det minst betydelsefullt hos alla kategorierna av förskolor (Bilaga 5, diagram 5, 6 & 7). Barnens intresse ansågs vara det mest betydande för pedagogerna på de naturnära förskolornas avdelningar (Bilaga 5, diagram 6).

Pedagogerna på stadsförskolornas avdelningar uppgav olika svar på frågan på vilka faktorer som har störst effekt på utomhuspedagogiken hos dem, men tyngd fanns hos de personliga inställningarna (Bilaga 5, diagram 7). Av de avdelningar inom stadsförskolorna som svarat att närmiljön har betydelse för hur ofta man lämnar förskolans gård, ser hälften av pedagogerna närmiljön som ett problem, resterande ser möjligheter i sin närmiljö. Några nämner det kulturella utbudet som finns att erbjuda i närheten. Fyra avdelningar inom denna kategori, svarade att närmiljön inte hade någon betydelse och svarade även att de sällan lämnar förskolans gård (Bilaga 4, diagram 4).

86 procent av pedagogerna på avdelningarna inom stadsförskolorna uppgav sig ha någon form av utbildning inom utomhuspedagogik, endast hälften av de naturnära och skogsbelägna avdelningarna visade på liknande utbildning (figur 8).

Nästan två tredjedelar av alla pedagoger ville ha mer kunskap kring begreppet utomhuspedagogik. Pedagogerna på de naturnära förskolornas avdelningar var mest intresserade av att få mer kunskap tätt följt av de pedagoger på avdelningarna vid de skogsbelägna förskolorna. På avdelningarna tillhörande stadsförskolorna svarade hälften att de inte ville eller inte visste om de ville ha mer kunskap/utbildning (Bilaga 6, diagram 8). Några pedagoger som ansåg sig vilja ha mer kunskap, sökte inte efter mer kunskap kring begreppet utan var mer intresserade av konkreta uppgifter eller aktiviteter de kunde utföra tillsammans med barnen. Övriga pedagoger har inte uppgett vad de vill ha mer kunskap kring.

80 procent hos de naturnära förskolornas avdelningar var intresserade av att vilja använda mer utomhusverksamhet, jämfört med under 50 procent av avdelningarna på de skogsbelägna förskolorna och stadsförskolorna (Bilaga 7, diagram 9).

Figur 8. Diagrammet visar antal procent av de medverkande avdelningarna inom de olika kategorierna som uppgav att de har utbildade inom utomhuspedagogik.

6 Diskussion

Ett positivt resultat av undersökningen visar att många pedagoger upplevde att en friare miljö i naturen skapade nyfikenhet och sinnesstimulans hos barnen. Under utflykter utanför förskolans gård antydde personalen att gruppen utvecklas på ett positivt sätt, en starkare vi- känsla hade utformats. Färre konflikter uppstod bland barnen vilket kan tänkas ha ett samband med att möjlighet till antal aktiviteter ökade när barnen vistades på en plats med varierad terräng, vilket även Lindholm (1992) påpekar. Dessa positiva effekter kan vara faktorer som bidragit till att förskolorna oberoende av sin närmiljö i huvudsak sökte sig till skog och naturliknande områden när de lämnade gården.

Pedagogerna på de naturnära avdelningarna hade möjlighet att oftare se barnen i både en steril förskolegårdsmiljö och en varierad naturmiljö tillskillnad mot pedagogerna på de andra avdelningarna. Dessa pedagoger påpekade de största positiva effekterna av barnens beteende. Vi antar att dessa effekter blev mer tydliga då barnen och pedagogerna kände sig trygga i den varierade naturmiljön som då är en bekant miljö för barn och pedagoger. Den bekanta miljö blir då trygg påpekar både Granberg (2000) och Eriksson m.fl. (2007) vilket är viktigt för barnens lek. Pedagoger som spenderar mer tid i naturmiljöer har haft fler tillfällen att uppmärksamma dessa positiva effekter.

En stor skillnad mellan de olika belägna förskolorna var hur ofta de lämnade gården. De förskolor som hade närhet till naturen var de som betydligt oftare lämnade gården för att erbjuda miljöombyte, än förskolorna i stadsmiljö. Något som bör nämnas är att ingen förskola hade längre avstånd än 1 kilometer till närmsta naturområde.

Resultatet visar att de avdelningarna som låg i stadsmiljö väldigt sällan erbjuder barnen en varierad utomhusmiljö, trots detta ansåg endast hälften av de tillfrågade att närmiljön hade inverkan på hur ofta de vistas på andra platser än förskolegården. Det märkliga är att dessa pedagoger sade sig ha utbildning inom området samtidigt som de påpekade stora fördelar med att bedriva undervisning i naturen men ändå lämnade gården väldigt sällan. Om nu närmiljön inte påverkade deras verksamhet i så stor grad tolkar vi det som att pedagogernas egna inställningar är avgörande i denna fråga. Detta är även något som Strotz och Svenning (2004) diskuterar, deras studie visar på att förhållningsättet hos pedagogerna är avgörande för hur mycket de använder sig av uterummet i undervisningssituationer.

En orsak till varför de sällan beger sig från den trygga gården kan handla om att pedagogerna tror sig ha bristande kunskaper trots utbildning och tror därför inte de kan tillgodose barnens kunskapssökande, något som även Arlemalm-Hagsér (2008) påpekar. En bristande kunskap inom ämnet kan vara en bidragande faktor till att ingen prioriterade ämneskunskap som betydelsefullt vid utomhusvistelse. Denna prioritering kan även grundas i att ordet ämneskunskap kan uppfattas som något som hör hemma i skolan, vilket gör att de inte ser sambandet i det som lärs ut på förskolan och ämneskunskap. Då förskolans läroplan (Utbildningsdepartementet 1998, reviderad 2010) menar på att kunskap kommer genom sociala samspel, finns det anledning för pedagogerna att inte framhäva ämneskunskap så tydligt i deras verksamhet.

Orsaker till varför avdelningar utan naturlig miljö i närheten inte besöker skog och naturmark oftare kan också vara längre sträckor att ta sig som resulterar i tid -och säkerhetsfrågor, då de måste bege sig ut i trafik för att nå en naturlig miljö. Ett par av

stadsavdelningarnas pedagoger såg ändå positivt på sin närmiljö, de menade att det fanns parker i närheten, museum att besöka samt vatten inom promenadavstånd. För att se fördelarna med en stadsmiljö tror vi barnens ålder kan ha betydelse. Är barnen äldre och orkar promenera, samt om de kan ta del av det kulturella utbudet som erbjuds, påverkar detta troligen pedagogernas val av besök i den närliggande miljön.

Något som prioriterades högt av pedagogerna vid utomhusaktivitet var rörelse och motorisk utveckling hos barnen. En varierad terräng ger goda möjligheter för motorisk utveckling menar Granberg (2000) således finns det anledning för förskolor med steril utomhusmiljö i omgivningen att fundera kring vad detta kan leda till i framtiden. Sämre utvecklad motorik kan leda till läs- och skriv svårigheter samt problem för barnens sociala utveckling enligt Langlo Jagtøien m.fl. (2002). Barns kreativa förmåga får inte samma stimulans då de inte får utforska nya miljöer eller naturmaterial som leksaker, detta material skapar andra lekar än de som ofta skapas på förskolegården (Mårtensson 2005). Vi anser att många avdelningar i stadsmiljö inte erbjuder möjlighet till de positiva effekter som många pedagoger anser en stimulerande miljö gör för barns utveckling och samspel. Detta genom att de inte ger barnen möjlighet att vistas i en tillräckligt varierad miljö.

6.1 Slutdiskussion

I läroplanen står att förskolan ska erbjuda möjlighet till lek och andra aktiviteter i naturmiljö (Utbildningsdepartementet 1998, reviderad 2010). Det är förskolans uppgift att se till att dessa miljöombyten sker oavsett läge på förskolan och omgivningen. I naturen får barnen chans till att använda fler sinnen, vilket flera pedagoger uppmärksammade. Genom dessa sinnliga upplevelser befast kunskaperna bättre och djupare. Utomhuspedagogik gör att barnen får en upplevelse av kunskapen vilket bidrar till större meningsfullhet i lärandet (Dahlgren & Szczepanski 1997). Enligt läroplanen ska barnen få möjligheter till grundläggande naturvetenskapliga kunskaper på förskolan (Utbildningsdepartementet 1998, reviderad 2010). Bidrar inte förskolan till detta möte kommer mycket viktig upplevelse och utveckling gå förlorat för barnet enligt oss. Grahn m.fl. (1997) undersökning pekar på att barn som vistas i varierad miljö har lättare att koncentrera sig och bättre motorik samt att Langlo Jagtøien m.fl. 2002, belyser vikten av god motorik för läs och skrivutveckling.

Vi kan genom denna studie se att pedagoger som spenderade mer tid i naturlig terräng såg fler fördelar och andra beteendemönster hos barnen. Vi kan konstatera att utomhusmiljön inte är av betydelse för pedagogernas tankar kring utomhusverksamheten på förskolor, då alla såg positivt på utomhusverksamhet och fokuseringen var densamma oberoende av närmiljön. Det vi däremot upptäckte var att barn på stadsförskolor, jämfört med de andra kategorierna av förskolor, sällan får uppleva miljöombyte samt att utbildning inte verkar resultera i fler verksamhetstillfällen utomhus.

6.2 Utvecklingsmöjligheter

Under arbetets gång har nya tankeställare väckts, desto mer kunskap vi fått inom området, desto intressantare och viktigare tycker vi detta ämne är. Vi ser många sidospår utifrån detta arbete. Genom att intervjua pedagogerna kan vi gå mer in på djupet angående den pedagogiska verksamheten utomhus, än vad vår enkätundersökning gett oss. Något vi önskar få mer vetskap kring är även hur barnen uppfattar skapad miljö gentemot naturligmiljö. Finns det någon skillnad i deras

kunskapsmässiga utveckling efter ha vistats mer eller mindre i den ena typen av miljö. Här skulle även en undersökning kring motorik och sociala färdigheter kunna ses som intressant för att backa upp de studier som redan finns, för att stödja eller säga emot dessa.

Vi undrar även om pedagogernas intresse för utomhuspedagogik påverkar deras val av arbetsplats, är det något de utgick ifrån när det sökte sig till den arbetsplats där de befinner sig idag?

7 Referenslista

- Bixler, R & Floyd, M. 1997. Nature is scary, disgusting and uncomfortable. *Environment & Behavior*, (4), 29.
- Brodin, J & Lindstrand, P. 2009. Alla kan vara med i en tillåtande lek miljö. A. Sandberg (Red.). *Miljöer för lek, lärande och samspel*. Lund: Studentlitteratur.
- Brügge, B. 2002. Varm, torr, mätt och glad. I: Brügge, B., Glantz, M & Sandell, K. (red). *Friluftslivets pedagogik*. Stockholm, Liber AB.
- Brügge, B & Szczepanski, A. 2002. Pedagogik och ledarskap. I: Brügge, B., Glantz, M & Sandell, K. (red). *Friluftslivets pedagogik*. Stockholm, Liber AB.
- Dahlgren, L-O & Szczepanski, A. 1997. *Utomhuspedagogik- Boklig bildning och sinnlig erfarenhet*. Skapande vetande nr. 31, Linköpings universitet.
- Dahlgren, L-O & Szczepanski, A. 2004. Rum för lärande- några reflektioner om utomhuspedagogikens särart. I: Lundegård, I. Wickman, P-O. & Wohlin, A. (red.), *Utomhusdidaktik*. Lund. Studentlitteratur.
- Eliasson, A. 2006. *Kvantitativ metod från början*. Lund. Studentlitteratur.
- Ejlertsson, G. 2005. *Enkäten i praktiken, en handbok i enkätmetodik*. 2:a uppl. Lund. Studentlitteratur.
- Ericsson, G. 2002: *Lära ute*. Friluftsförbundet.
- Ericsson, G. 2004. Uterummets betydelse för det egna lärandet. I: Lundegård, I, Wickman, P-O. & Wohlin, A. (red.), *Utomhusdidaktik*. Lund. Studentlitteratur.
- Eriksson, E. Furå, P. Pettersson, I. 2007. *Lära genom upplevelser ute*. Järfälla. Aveta förlag.
- Glantz, M. Grahn, P & Hedberg, P. 2002. Tätortsnära friluftsliv. I: Brügge, B., Glantz, M & Sandell, K. (red). *Friluftslivets pedagogik*. Stockholm, Liber AB.
- Grahn, P. 2007. Barnet och naturen. I: Dahlgren, L-O, Sjölander, S, Strid J-P & Szczepanski, A. (red), *Utomhuspedagogik som kunskapskälla*. Polen. Studentlitteratur.
- Grahn, P Mårtensson, F Lindblad, B Nilsson, P & Ekman, A. 1997. Ute på dagis. *Hur använder barndaghemsgården? Utformning av daghemsgården och dess betydelse för lek, motorik och koncentrationsförmåga*. Stad och Land, nr 145 Movium, SLU. Alnarp.
- Grahn, P & Stigsdotter, UA. 2003. *Landscape planning and stress*. Urban Forestry and Urban Greening 2003:2(1):1-18.
- Granberg, A. 2000. *Småbarns utevistelse*. Stockholm: Liber AB.
- Halvorsen, K 1992. *Samhällsvetenskaplig metod*. Lund. Studentlitteratur.
- Langlo Jagtøien, G, Hansen, K & Annerstedt, C. 2002. *Motorik lek och lärande*. Göteborg. Gyldendal Norsk Forlag och Multicare forlag.
- Lindholm, G. 1992. *Skolgårdar – betydelse av platsers egenskaper för utomhusaktiviteter vid skolor*. Stencil. 92:7. Alnarp. SLU

- Magntorn, O. 2007: *Reading Nature. Developing ecological literacy through teaching*. Linköping universitet.
- Mårtensson, F. 2004. *Landskapet i leken*. Institutionen för landskapsplanering: Alnarp.
- NCU.2004.http://www.liu.se/ikk/ncu/ncu_filarkiv/Allm%25C3%25A4nt/1.165267/Utomhuspedagogik_def.pdf 2011-05-02
- Nelson, N. 2007. Den växande individens hälsa. I: Dahlgren, L-O, Sjölander, S, Strid J-P & Szczepanski, A. (red), *Utomhuspedagogik som kunskapskälla*. Polen. Studentlitteratur.
- Patel, R & Davidsson, B. 2003. *Forskningsmetodikens grunder*. Lund. Studentlitteratur.
- Strotz, H & Svenning, S. 2004. Betydelsen av praktisk kunskap, den tysta kunskapen. I: Lundegård, I, Wickman, P-O. & Wohlin, A. (red.), *Utomhusdidaktik*, sid.187-204. Lund. Studentlitteratur.
- Utbildningsdepartementet (1998) Reviderad 2010. *Läroplan för förskola*, (Lpfö 98). Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Vetenskapsrådet. 2001. *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> 2011-04-12
- Ärlemalm-Hagsér, E. 2008. Skogen som pedagogisk praktik ur ett genusperspektiv. I: Sandberg, A(red) *Miljöer för lek, lärande och samspel*. Studentlitteratur.

Bilaga 1

Här följer några frågor kring begreppet utomhuspedagogik och er undervisning, kryssa i de alternativ som stämmer mest med era egna uppfattningar! Svara även gärna på följdfrågorna oavsett vilket svarsalternativ ni innan valt, om inte annat uppges.

1) Har någon läst någon form av utbildning/kurs inom utomhuspedagogik?

- Nej
- Ja

2) Hur många timmar spenderar ni ute med barnen i genomsnitt per dag?

- 1-2 tim
- 2-3 tim
- 3-4 tim
- 4-5 tim
- mer tid

3) Vad lägger ni fokus på när ni är ute med barngruppen? Rangordna svaren 1-5, där 1 är viktigast enligt dig.

- Socialt samspel
- Rörelse, motorik utveckling
- Ämneskunskap
- Upplevelsen i naturen
- Annat _____

4) Planerar ni utomhusvistelsen i förväg, d.v.s. innan aktiviteten bedrivs?

- Ja, oftast
- Ibland
- Nej, aldrig

Om Ja eller Ibland, vad ligger oftast fokuseringen på vid planering?

Bilaga 1

5) Hur ofta lämnar ni förskolegården med barnen?

- aldrig
- 1-3 gånger i månaden
- 1 gång i veckan
- oftare

6) Om ni lämnar förskolegården, vart går ni då?

Du får svara flera alternativ

- Skogen
- Parken
- Ången
- Annat

Om du svarat annat, vart? _____

Hur långt avstånd är det till dessa miljöer?

Varför lämnar du förskolegården?

7) Har närmiljön kring er förskola någon inverkan på hur ofta ni tar med er barnen ut?

- Ja
- Nej
- Ibland

Varför?

8) Vad enligt er spelar störst roll när det kommer till användandet av utomhuspedagogik? Rangordna 1-5, där 1 har de största rollen.

- Närmiljöns tillgångar/brister
- Personliga inställningar till utomhuspedagogik
- Arbetslagets inställningar till utomhuspedagogik
- Barnens intresse
- Kunskap kring begreppet

Bilaga 1

9) Skulle ni vilja att er förskola använde sig mer av utomhuspedagogik?

- Ja
- Nej
- Ibland

Varför då?

10) Önskar ni mer kunskap kring utomhuspedagogik i er verksamhet?

- Ja
- Nej
- Vet ej

11) Är det något ytterligare du vill tillägga? Gör gärna det!

Tack för din medverkan! Tveka inte att höra av dig om det är någon fråga som är svårförståd, eller annat du undrar över!

Telefonnummer till oss är Elin: XXX-XXXXXXX & Anna: XXX-XXXXXXX

Soliga hälsningar från Elin & Anna!

Bilaga 2

Hejsan!

Vi är två lärarstudenter från Linnéuniversitetet i Kalmar som heter Elin Adolfsson och Anna Möller. Just nu skriver vi vårt examensarbete om närmiljöns betydelse för utomhuspedagogik.

Utomhuspedagogiken kan ses som ett komplement till den övriga pedagogiken som bedrivs på en förskola. Därför tycker vi det är intressant att se hur utomhus verksamheten ser ut för dig som pedagog och på din förskola!

Vi skulle bli glada om du ville fylla i denna enkät och hjälpa oss med denna undersökning.

Enkäten är helt anonym och självklart frivillig, men vi är tacksamma om så många som möjligt vill vara med!

Alla svar är viktiga för oss och för undersökningens kvalitet.

Vi lämnar ett kuvert med enkäterna och ett annat kuvert, märkt ifyllda enkäter där ni lägger de ifyllda enkäterna i. Under tisdagen vecka 18 kommer vi för att hämta de ifyllda enkäterna.

Om ni undrar något eller har några frågor, hör gärna av er!

Telefonnummer: Elin: xxx-xxx xx xx Anna: xxx-xxx xx xx

Mailadresser : Elin xxx@student.lnu.se Anna xxx@student.lnu.se

Tack på för hand och på återseende!

Mvh Elin & Anna

Bilaga 3

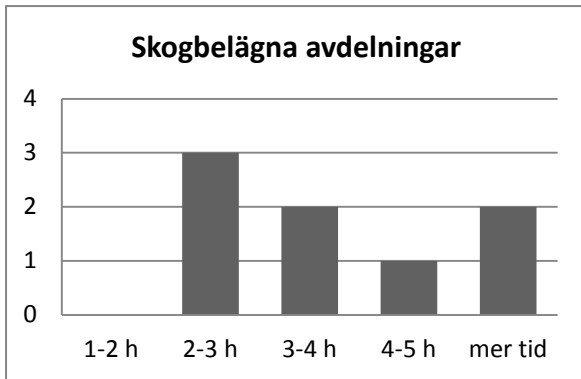

Diagram 1. Diagrammet visar antal timmar som i genomsnitt spenderas utomhus varje dag vid de skogbelägna avdelningarna.

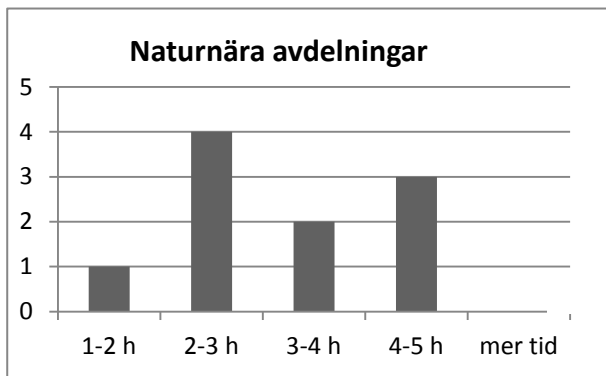

Diagram 2. Diagrammet visar antal timmar som i genomsnitt spenderas utomhus varje dag vid de naturnära avdelningarna.

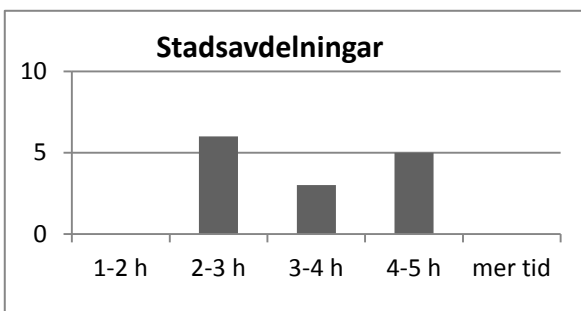

Diagram 3. Diagrammet visar antal timmar som i genomsnitt spenderas utomhus varje dag vid stadsavdelningarna.

Diagram 4. De olika belägna förskolornas svar kring närmiljöns inverkan för att gå utanför gården med barnen.

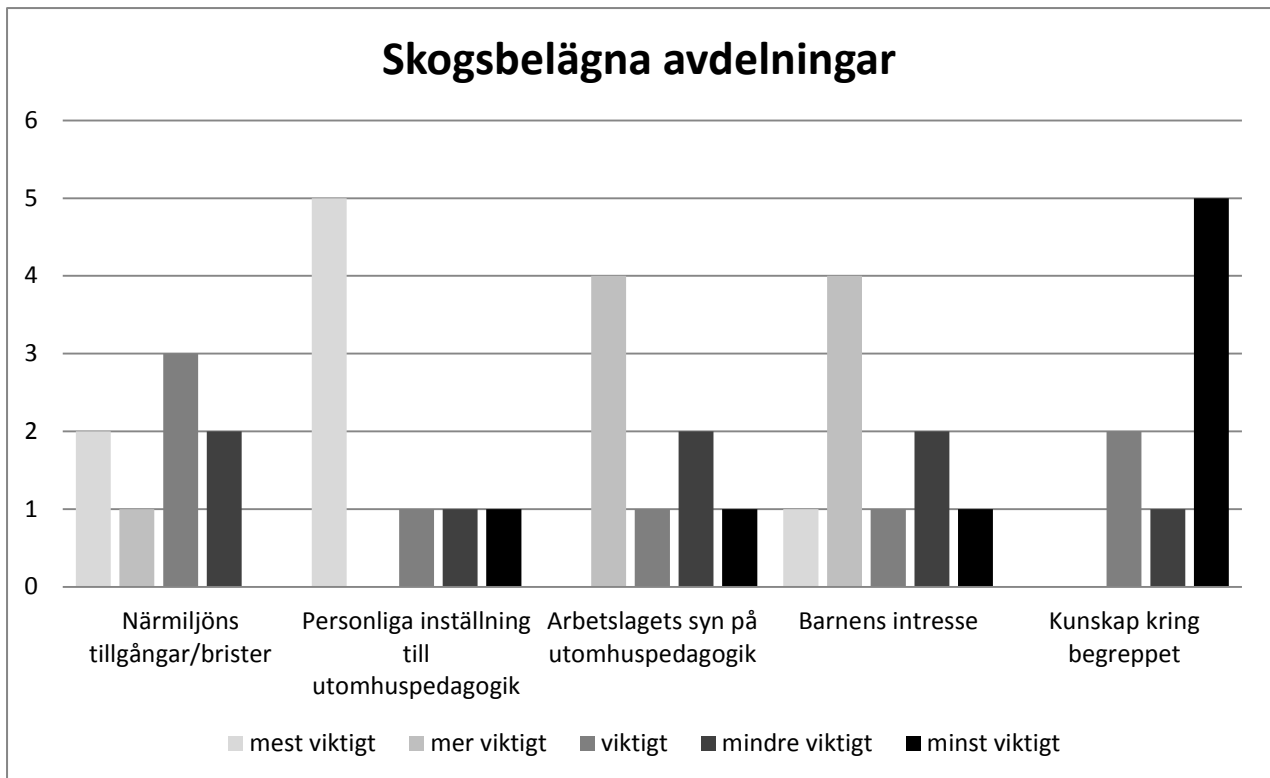

Diagram 5. Hur de skogsbelägna avdelningarna rangordnade de alternativ vi gav dem kring det mest betydelsefulla för utomhusaktivitet i deras verksamhet.

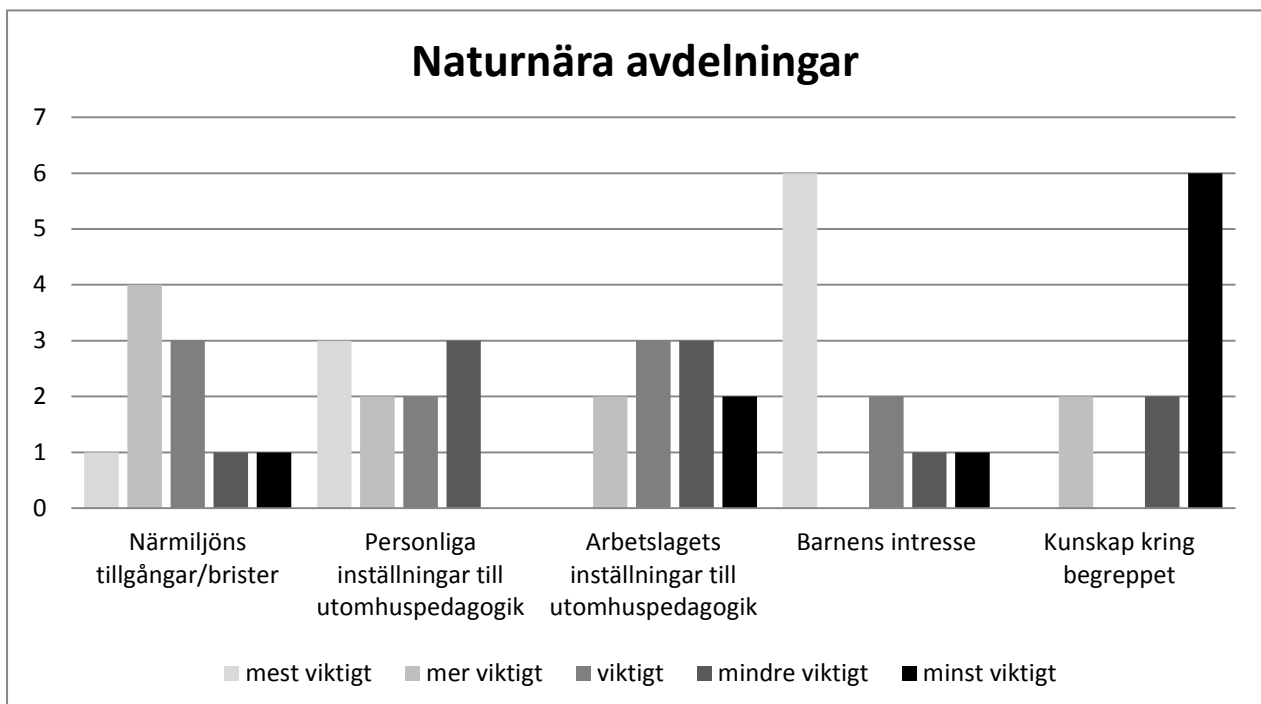

Diagram 6 Hur de naturnära avdelningarna rangordnade de alternativ vi gav dem kring det mest betydelsefulla för utomhusaktivitet i deras verksamhet.

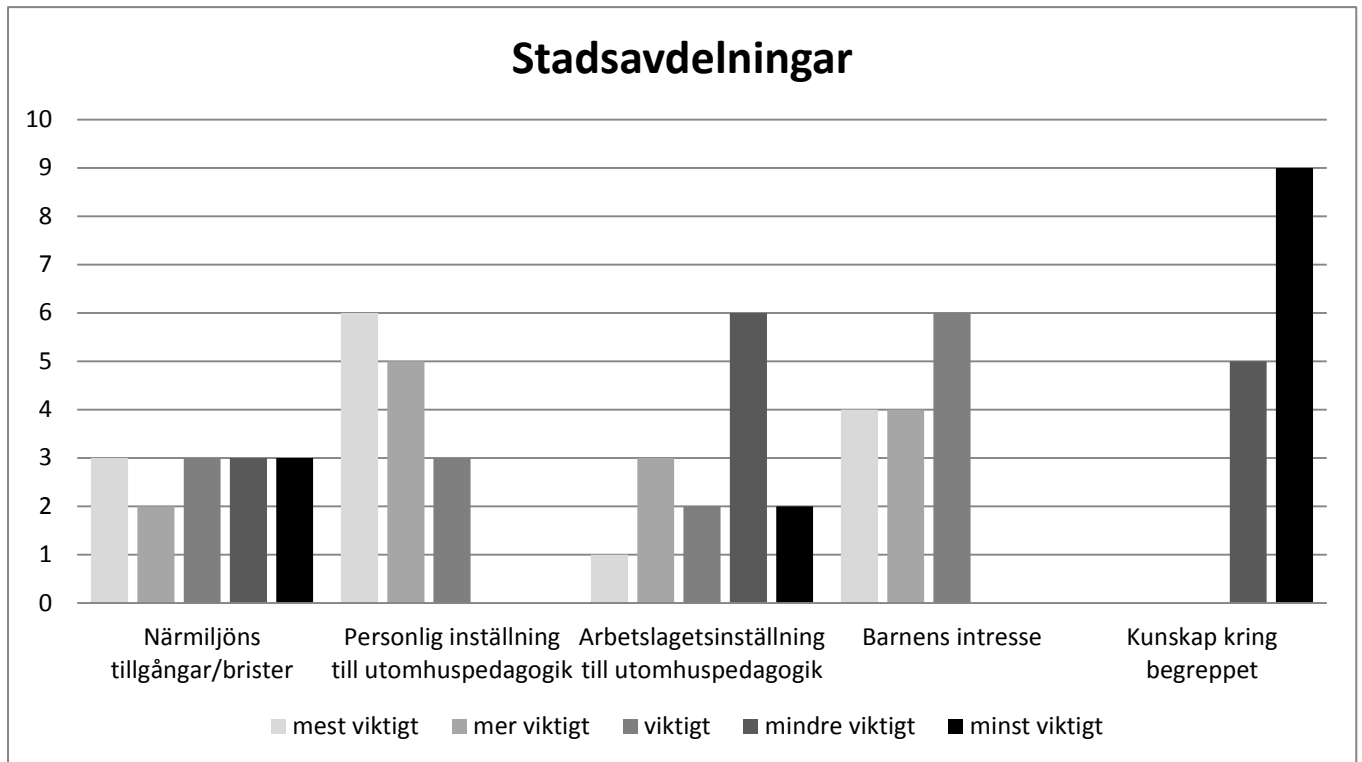

Diagram 7. Hur de avdelningarna på stadsförskolorna rangordnade de alternativ vi gav dem kring det mest betydelsefulla för utomhusaktivitet i deras verksamhet.

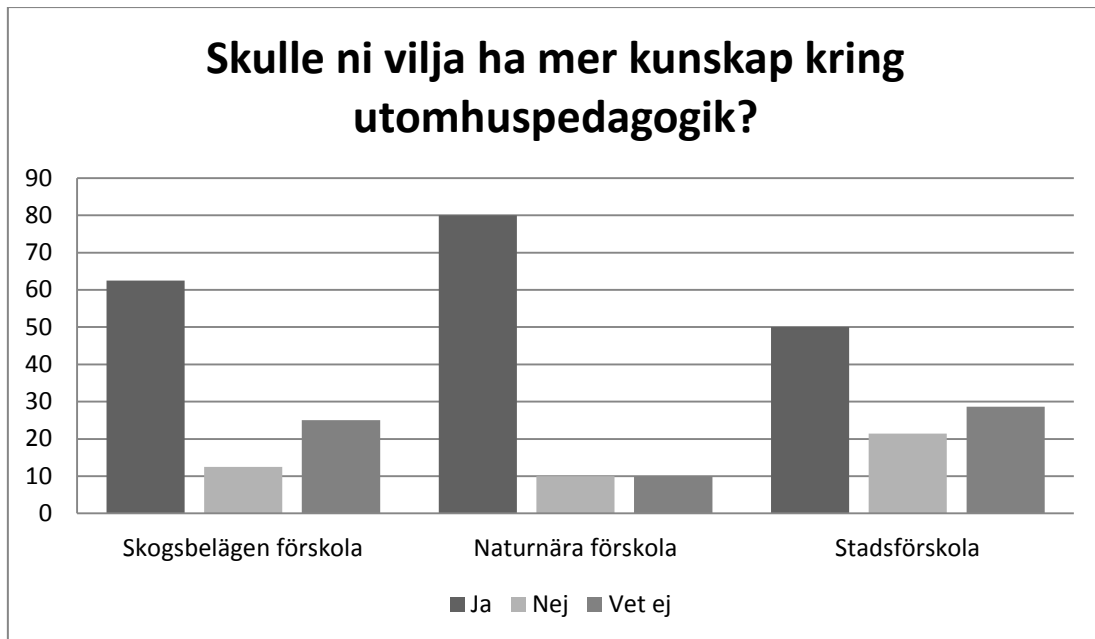

Diagram 8. Diagrammet visar i procent hur avdelningarna inom de olika kategorierna resonerar kring viljan av att införskaffa mer kunskap inom utomhuspedagogik.

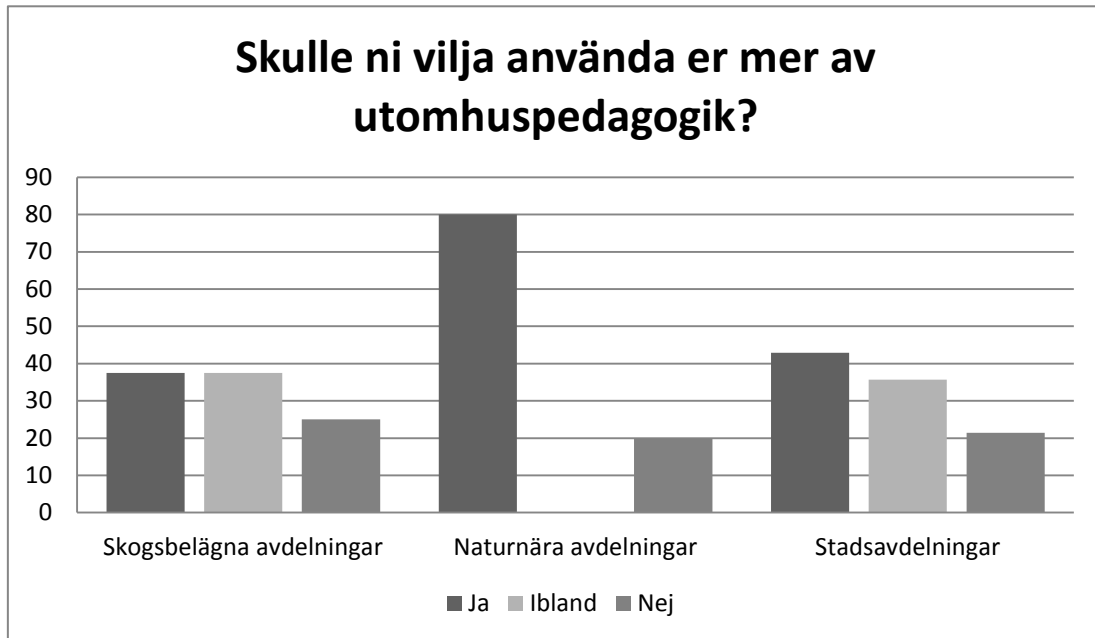

Diagram 9. Diagrammet visar procentsatsen avdelningar inom de olika kategorierna av förskolor och hur vida de vill utöka sitt nyttjande av uterummet i sin verksamhet.